

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 180/2010-132

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. apríla 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Z., Z.; Ing. P. B., P.; L. B., S.; RNDr. K. B., N.; Ing. L. B., V.; Ing. M. B., Z.; Ing. L. B., Z.; občianskeho združenia B. N.; Ing. Ľ. B., T.; M. Č., H.; Mgr. art. M. Č., H.; P. Č., H.; Ing. L. Č., H.; P. D., T.; S. D., T.; občianskeho združenia D., D.; P. F., T.; RNDr. J. G., B.; Ing. M. H., L.; D. H., Z.; Bc. V. H., Z.; MUDr. V. H., Z.; RNDr. J. H., B.; B. H., Z.; Ing. J. H., Ž.; J. J., Z.; M. J., Z.; Mgr. J. J., B.; M. J., B.; D. K., D.; Ľ. K., L.; Ing. M. K., L.; V. K., L.; M. K., D.; L. V., S.; D. L., Z.; D. L., Z.; D. L., Z.; O. L., Z.; M. M., Z.; M. M., Z.; M. M., Z.; K. M., Z.; R. M., M.; H. M., Z.; Ing. P. M., K.; P. M., P.; Ing. J. M., D.; J. M., D.; R. M., Z.; V. M., Z.; B. M., D.; E. M., Z.; M. M., Z.; M. M., Z.; Mgr. L. N., B.; občianskeho združenia T., L.; A. O., Z.; Z. O., K.; R. O., N.; Mgr. R. P., L.; Ing. M. P., Z.; J. P., Z.; M. P., N.; Š. P., N.; Š. P., N.; A. P., N.; G. P., N.; K. P., N.; Ing. arch., Mgr. art. E. P., B.; J. P., Z.; Š. P., T.; Ing. K. P., T.; R. P., V.; občianskeho združenia P., P.; V. R., K.; Ing. R. S., B.; Ing. A. S., B.; Ing. M. S., Ž.; K. S., T.; P. S., Z.; Ing. M. S., Z.; občianskeho združenia S., K.; občianskeho združenia S., T.; Ing. A. S., V.; Ing. K. S., V.; V. S., P.; Ing. Z. Š., Z.; M. Š., P.; M. Š., H.; Ing. P. U., K.; Z. V., B.; Ing. A. V., Z.; JUDr. J. V., Z.; Mgr. P. V., Z.; A. V., Z.; S. V., Z.; T. V., Z.; Z. V., Z.; a občianskeho združenia Z., S., zastúpených advokátkou Mgr. E. K., B., ktorou namietajú porušenie čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a svojich základných práv podľa čl. 44, čl. 45 a čl. 46

ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky vo veci posudzovania vplyvov Vodného diela S. na životné prostredie, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Združenia S., Ing. P. B., L. B., RNDr. K. B., Ing. L. B., Ing. M. B., Ing. L. B., občianskeho združenia B., M. Č., Mgr. art. M. Č., P. Č., Ing. L. Č., P. D., S. D., občianskeho združenia D., P. F., RNDr. J. G., Ing. M. H., D. H., Bc. V. H., MUDr. V. H., RNDr. J. H., B. H., Ing. J. H., J. J., M. J., Mgr. J. J., M. J., D. K., Ľ. K., Ing. M. K., V. K., M. K., L. V., D. L., D. L., D. L., O. L., M. M., M. M., M. M., K. M., R. M., H. M., Ing. P. M., P. M., Ing. J. M., J. M., R. M., V. M., B. M., E. M., M. M., M. M., Z., Mgr. L. N., občianskeho združenia T., A. O., Z. O., R. O., Mgr. R. P., Ing. M. P., J. P., M. P., Š. P., Š. P., A. P., G. P., K. P., Ing. arch., Mgr. art. E. P., J. P., Š. P., Ing. K. P., R. P., občianskeho združenia P., V. R., Ing. R. S., Ing. A. S., Ing. M. S., K. S., P. S., Ing. M. S., občianskeho združenia S., občianskeho združenia S., Ing. A. S., Ing. K. S., V. S., Ing. Z. Š., M. Š., M. Š., Ing. P. U., Z. V., Ing. A. V., JUDr. J. V., Mgr. P. V., A. V., S. V., T. V., Z. V. a občianskeho združenia Z. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. marca 2010 doručená sťažnosť Združenia S., Ing. P. B., L. B., RNDr. K. B., Ing. L. B., Ing. M. B., Ing. L. B., občianskeho združenia B., M. Č., Mgr. art. M. Č., P. Č., Ing. L. Č., P. D., S. D., občianskeho združenia D., P. F., RNDr. J. G., Ing. M. H., D. H., Bc. V. H., MUDr. V. H., RNDr. J. H., B. H., Ing. J. H., J. J., M. J., Mgr. J. J., M. J., D. K., Ľ. K., Ing. M. K., V. K., M. K., L. V., D. L., D. L., D. L., O. L., M. M., M. M., M. M., K. M., R. M., H. M., Ing. P. M., P. M., Ing. J. M., J. M., R. M., V. M., B. M., E. M., M. M., M. M., Z., Mgr. L. N., občianskeho združenia T., A. O., Z. O., R. O., Mgr. R. P., Ing. M. P., J. P., M. P., Š. P., Š. P., A. P., G. P., K. P., Ing. arch., Mgr. art. E. P., J. P., Š. P., Ing. K. P., R. P., občianskeho

združenia P., V. R., Ing. R. S., Ing. A. S., Ing. M. S., K. S., P. S., Ing. M. S., občianskeho združenia S., občianskeho združenia S., Ing. A. S., Ing. K. S., V. S., Ing. Z. Š., M. Š., M. Š., Ing. P. U., Z. V., Ing. A. V., JUDr. J. V., Mgr. P. V., A. V., S. V., T. V., Z. V. a občianskeho združenia Z. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojich základných práv podľa čl. 44, čl. 45 a čl. 46 ods. 1 ústavy postupom Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) vo veci posudzovania vplyvov Vodného diela S. na životné prostredie.

Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uviedli:

«V apríli 2008 predložil navrhovateľ činnosti V., š. p., B. zámer v zmysle § 22 a nasl. zákona č. 24/2006 o posudzovaní vplyvov na životné prostredie na Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. Predmetom zámeru bolo posúdenie vplyvov zamýšľanej činnosti „Vodné dielo S.“, ktorého účelom podľa zámeru malo byť „zabezpečenie objemu vody na toku S. pre nadlepšovanie prietokov H. najmä v súvislosti s odbermi chladiacej vody po dobudovaní 3. a 4. bloku J. v prípadoch klimaticky (hydrologicky) suchých období“.

Verejnosť predložila k zámeru svoje pripomienky (napr. Združenia S. predložilo pripomienky podaním zo dňa 23. 05. 2008).

Ministerstvo životného prostredia SR vydalo dňa 01. 07. 2008 tzv. rozsah hodnotenia, č. 2036/2008-3.4/mv, podľa ustanovenia § 30 zákona č. 24/2006 Z. z. Pre posudzovanú činnosť („Vodné dielo S.“) nebol navrhnutý žiadny časový harmonogram hodnotenia. Zainteresovaná verejnosť podala k rozsahu hodnotenia pripomienky (Združenie S. podalo pripomienky podaním zo dňa 21. 07. 2008), ktoré navrhovateľ činnosti Vodohospodárska výstavba š. p., Bratislava, prerokoval s Ministerstvom životného prostredia SR (ďalej aj „MŽP SR“). Stretnutie sa uskutočnilo dňa 20. 08. 2008 bez účasti zástupcov verejnosti, hoci o to vo svojom podaní žiadali.

V júni 2008 bola v zmysle ust. § 31 a nasl. zákona o EIA spracovaná tzv. správa o hodnotení, ktorú podobne ako zámer spracovala spoločnosť E., s. r. o., T.

Verejné prerokovanie správy o hodnotení podľa ust. § 34 ods. 2 zákona č. 24/2006 Z. z. sa dňa 10. 02. 2009 uskutočnilo vo Z. a dňa 11. 02. 2009 v Z.

V súlade s ust. § 36 zákona č. 24/2006 Z. z. sa k navrhovanej činnosti spracúva tzv. odborný posudok. Odborný posudok na navrhovanú činnosť „Vodné dielo S.“ spracoval A., s. r. o., v auguste 2009.

Ministerstvo životného prostredia SR vydalo záverečné stanovisko z posúdenia navrhovanej činnosti (§ 37 zákona č. 24/2006 Z. z.) dokumentom č. 693/2009-3.4/mv zo dňa 25. 11. 2009. Záverečné stanovisko bolo v obci Z. vyvesené na úradnej tabuli dňa 15. 01. 2010.

Sme presvedčení, že v procese posudzovania vplyvov činnosti „Vodné dielo S.“ došlo k závažnému porušeniu zákonných ustanovení a k závažnému zásahu do ústavných práv sťažovateľov, preto podávame túto ústavnú sťažnosť.»

Ďalšia časť sťažnosti je venovaná ústavnému a zákonnému vymedzeniu problému, poukazujúc na zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej „zákon č. 24/2006 Z. z.“ alebo „zákon EIA“ (z angl. Enviromental Impact Assessment, pozn.)]. Podľa sťažovateľov zákon EIA «... implementuje ustanovenia Smernice Rady o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie 85/337/EHS v znení Smernice Rady 97/11/ES a Smernice 2003/35 Európskeho parlamentu a Rady. Z preambuly Smernice 85/337/EHS vyplýva, že bola prijatá aj preto, lebo „vplyvy projektu na životné prostredie musia byť posúdené so zreteľom na záujem chrániť ľudské zdravie, zlepšovať životné prostredie, prispievať ku kvalite života, zabezpečiť zachovanie diverzity druhov a zachovať reprodukčnú schopnosť ekosystému ako základného zdroja pre život“.

Tak zákon EIA, ako aj Smernica 85/337/EHS (ďalej aj „Smernica“) upravujú účasť verejnosti na procese posudzovania vplyvov na životné prostredie. V súlade s čl. 6 Smernice musí byť verejnosť informovaná v skorom štádiu procesu posudzovania o všetkých skutočnostiach súvisiacich s posudzovaním. V Smernici sa výslovne uvádza, že „dotknutej verejnosti sa poskytnú včasné a účinné príležitosti zúčastniť sa procesov environmentálneho rozhodovania... a na tento účel je oprávnená vyjadriť pripomienky a stanoviská, kým sú ešte príslušnému orgánu alebo orgánom otvorené všetky možnosti, predtým ako sa rozhodne o žiadosti o povolenie“ (čl. 6 ods. 4 Smernice). Navyše, verejnosti sa musia poskytnúť „primerané časové rámce pre rozličné fázy, poskytujúce dostatočný čas na informovanie

verejnosti a na prípravu a efektívnu účasť dotknutej verejnosti na environmentálnom rozhodovaní“ (čl. 6 ods. 6 Smernice).

„Verejnosťou“ treba v súlade s čl. 1 ods. 2 rozumieť „jednu alebo viacero fyzických osôb alebo právnických osôb a v súlade s vnútroštátnym právnym poriadkom alebo praxou ich združenia, organizácie alebo skupiny“. Smernica ešte osobitne vymedzuje aj pojem „dotknutá verejnosť“, ktorou sa rozumie „verejnosť, ktorá je dotknutá alebo pravdepodobne dotknutá alebo má záujem na postupoch environmentálneho rozhodovania..., na účely tejto definície má sa za to, že mimovládne organizácie, podporujúce ochranu životného prostredia a splňajúce požiadavky vnútroštátneho práva, majú záujem“.

Podobne definuje „verejnosť“ aj zákon o EIA [ust. § 3 písm. n)]. Oproti Smernici však definuje reštriktívnejšie pojem „zainteresovaná verejnosť“ (ust. § 24), o čom svedčia aj výzvy s hrozbou závažných sankcií zo strany Európskej Komisie smerujúce k povinnosti Slovenskej republiky zosúladiť právny stav týkajúci sa účasti verejnosti na konaniach týkajúcich sa životného prostredia. V každom prípade však Smernica a Zákon EIA nepochybne vychádzajú z toho, že efektívna účasť verejnosti na procese posudzovania vplyvov na životné prostredie je jedným z kľúčových faktorov celého procesu.

Účasť verejnosti je v zákone o EIA zabezpečená tým, že verejnosť má byť v určitých konkrétnych lehotách informovaná o jednotlivých dokumentoch pripravovaných v jednotlivých štádiách procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie, pričom zákon zakotvuje možnosť verejnosti vyjadriť sa k týmto dokumentom a predložiť svoje pripomienky a stanoviská. Príslušné orgány sú potom povinné na predložené stanoviská prihliadať.». ».

Stážovatelia sa ďalej zaoberajú jednotlivými štádiami posudzovania vplyvov na životné prostredie, ktoré sa týkali procesu vo veci Vodného diela S., dospejúc k záveru, že „proces posudzovania vplyvov na životné prostredie je prísne štruktúrovaný s pevnými časovými limitmi, pričom verejnosť má nielen právo byť informovaná v každom jednom štádiu procesu o tom, ako tento prebieha, ale má možnosť aj podávať pripomienky. Tým však nie je ešte zabezpečená skutočne efektívna účasť verejnosti na procese – tá je garantovaná povinnosťou príslušného orgánu (ktorým bolo v predmetnej veci Ministerstvo životného prostredia SR) a spracovateľov nasledujúcich štádií EIA prihliadať na stanoviská

a pripomienky nielen dotknutých orgánov, ale aj verejnosti. Zákon v tomto smere nerozlišuje, či stanoviská a pripomienky podali štátne orgány alebo verejnosť.“.

V nadväznosti na to sťažovatelia podrobne ozrejmujú, v čom podľa nich spočíva namietané porušenie ich označených práv. Pokiaľ ide o právne posúdenie veci, sťažovatelia najmä tvrdia, že v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie nebola verejnosť informovaná včas a spôsobom súladným so zákonom. Ďalšie ich výhrady sú založené na názore, že v okolnostiach danej veci boli ignorované pripomienky a stanoviská verejnosti a že pri posudzovaní vplyvov predmetného vodného diela na životné prostredie chýbali v zámere v rozpore s § 2 ods. 2 zákona č. 24/2006 Z. z. variantné riešenia.

V závere sťažnosti sťažovatelia analyzujú otázku právomoci ústavného súdu konať v tejto veci vychádzajúc z Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia, ktorý bol prijatý 25. júna 1998 v Aarhuse a nadobudol platnosť vo vzťahu k Slovenskej republike 5. marca 2006 a v Zbierke zákonov Slovenskej republiky je publikovaný pod č. 43/2006 Z. z. (ďalej len „Aarhuský dohovor“). Podľa doložky prednosti, ktorá je súčasťou publikovaného textu dohovoru, má uvedený dohovor ako medzinárodná zmluva podľa čl. 7 ods. 5 ústavy prednosť pred zákonmi. Sťažovatelia následne upriamujú pozornosť na príslušné články Aarhuského dohovoru, z ktorých podľa nich vyplýva ich právo na súdne preskúmanie záverečného stanoviska hodnotenia vplyvov na životné prostredie vo veci Vodného diela S.

V presvedčení, že v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie vo veci Vodného diela S. došlo k závažným zásahom do ústavou garantovaných práv verejnosti, ako aj práva na účasť v konaní vyplývajúceho z Aarhuského dohovoru a tiež s poukazom na čl. 46 ods. 2 ústavy, sťažovatelia vyslovujú názor, že *„Ak existuje garancia určitého okruhu práv, musí existovať aj právny rámec, kde sa možno domáhať ústave konformného výkonu týchto práv.“.*

Sťažovatelia sa domnievajú, že „takýto právny rámec poskytuje druhá hlava piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, ustanovenie § 247 a nasl., ktoré upravuje rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov, alebo ustanovenie § 250v, ktoré upravuje konanie o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy. S ohľadom na vyššie citovaný nález Ústavného súdu SR je zrejmé, že príslušný právny rámec je daný práve piatou časťou OSP, nie je však zrejmé, pod ktoré konanie upravené touto časťou má preskúmanie záverečného stanoviska a procesu posudzovania vplyvov na životné prostredia spadať.

Aj z nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 58/01 vyplýva, že k porušeniu ústavných práv podnecovateľov došlo postupom Ministerstva životného prostredia SR, takéto znenie nálezu ÚS SR by teda naznačovalo, že celý proces a jeho výsledok možno preskúmať v rámci konania podľa II. hlavy piatej časti OSP.“

Napokon sťažovatelia poznamenávajú, že s obsahovo rovnakým podaním, ako doručili ústavnému súdu, sa obrátili aj na všeobecný súd. Ide o žalobu podľa II. hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorú, ako to uvádzajú, «*podali takým spôsobom, že sú zachované aj podmienky pre preskúmanie Záverečného stanoviska v súlade s piatou hlavou piatej časti OSP. Vzhľadom na vyššie spomínanú povinnosť štátnych orgánov vykladať právne predpisy tak, aby výklad neodporoval právnym predpisom EÚ a medzinárodnému dohovoru, ustanovenia piatej časti OSP musia byť teda bezpodmienečne vykladané tak, aby žalobcom bol umožnený prístup k súdu za účelom podania žaloby proti „úkonu“ správneho orgánu, ktorým je záverečné stanovisko a celý proces EIA.*». Sťažovatelia sa v tejto súvislosti odvolávajú aj na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci sp. zn. T-253/02 Ayady, z ktorého podľa nich vyplýva povinnosť správneho orgánu uplatniť a vyložiť ustanovenia piatej časti Občianskeho súdneho poriadku tak, aby neznemožnil právo žalobcov na prístup k súdu. Vzhľadom na aplikačnú prax všeobecných súdov sú však sťažovatelia toho názoru, že ich žaloba môže byť odmietnutá.

Sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky svojím postupom vo veci posudzovania vplyvov Vodného diela S. vo vzťahu k sťažovateľom porušilo čl. 1 ods. 1, čl. 44, čl. 45 a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Proces posudzovania vplyvov Vodného diela S. na životné prostredie je v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, a preto sa zrušuje Záverečné stanovisko č. 693/2009-3.4/mv zo dňa 25. 11. 2009.

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky je povinné nahradiť sťažovateľom trovy konania a právneho zastúpenia cestou ich právnej zástupkyne, a to do troch dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda iba vtedy, ak túto ochranu neposkytujú všeobecné súdy.

Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02, III. ÚS 70/02). To znamená, že sťažnosť možno ústavnému súdu podať spravidla iba vtedy, ak sťažovateľ ešte pred jej podaním vyčerpal všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho práva poskytuje.

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú fyzickú osobu a právnickú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, musí požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

Sťažovatelia namietajú porušenie čl. 1 ods. 1 ústavy a svojich základných práv upravených v čl. 44, čl. 45 a čl. 46 ods. 1 ústavy postupom ministerstva vo veci posudzovania vplyvov Vodného diela S. na životné prostredie.

Podľa čl. 1 ods. 1 prvej vety ústavy je Slovenská republika zvrchovaný, demokratický a právny štát.

Relevantné znenie čl. 44 a čl. 45 ústavy je takéto:

Čl. 44

(1) Každý má právo na priaznivé životné prostredie.

(2) Každý je povinný chrániť a zveľaďovať životné prostredie a kultúrne dedičstvo.

(3) Nikto nesmie nad mieru ustanovenú zákonom ohrozovať ani poškodzovať životné prostredie, prírodné zdroje a kultúrne pamiatky.

(4) Štát dbá o šetrné využívanie prírodných zdrojov, o ekologickú rovnováhu a o účinnú starostlivosť o životné prostredie a zabezpečuje ochranu určeným druhom voľne rastúcich rastlín a voľne žijúcich živočíchov.

(5) Podrobnosti o právach a povinnostiach podľa odsekov 1 až 4 ustanoví zákon.

Čl. 45

Každý má právo na včasné a úplné informácie o stave životného prostredia a o príčinách a následkoch tohto stavu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy upravujúceho základné právo, porušenie ktorého sťažovateľ namieta, sa v prípadoch ustanovených zákonom každý môže domáhať zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom inom orgáne Slovenskej republiky.

Ústavná a zákonná úprava konštituuje sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ako osobitný ústavný prostriedok ochrany základných práv a slobôd fyzických osôb alebo právnických osôb, ktorý nemožno zamieňať alebo ním nahrádzať riadne či mimoriadne opravné prostriedky v inom type konaní (občianskom súdnom konaní, trestnom konaní a správnom konaní).

V súlade so stabilnou judikatúrou ústavného súdu zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v občianskom súdnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné

aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio, inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásady uvedenej predovšetkým v čl. 127 ods. 1 ústavy a zopakovanej v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, I. ÚS 48/2010). Až v prípade, že nie je dosiahnutá náprava v systéme všeobecného súdnictva, môže sa uplatniť ochrana poskytovaná ústavným súdom, avšak iba v rozsahu limitovanom aspektom ústavnosti.

Iba za predpokladu, že sťažovateľ využil všetky jemu dostupné právne prostriedky súdnej a inej ochrany svojho základného práva alebo základnej slobody a nebol s ich uplatnením úspešný, môže predložiť – s použitím sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy – namietané porušenie tohto práva alebo základnej slobody ústavnému súdu. K tomu treba dodať, že sťažovateľ nemá podľa ústavy a zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využije, ale je povinný postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľom ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí (čl. 142 ods. 1 ústavy a § 1 a § 7 OSP).

Ústavný súd nie je oprávnený a povinný poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými dovolenými a Občianskym súdnym poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (podobne napr. m. m. I. ÚS 85/97, II. ÚS 35/02, II. ÚS 78/02). Ak existuje taký všeobecný súd, ktorý v súlade so všeobecnou právomocou podľa čl. 142 ods. 1 ústavy má aj zákonom vymedzenú právomoc konať o ochrane konkrétneho základného práva alebo slobody, ústavný súd nie je zásadne oprávnený prijať sťažnosť na ďalšie konanie. Prijatiu takej sťažnosti bráni princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyjadrený v čl. 127 ods. 1 ústavy (II. ÚS 54/02).

Inými procesnými prostriedkami, ktoré zákon poskytuje fyzickým osobám a právnickým osobám na ochranu ich práv, sú okrem riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov bezpochyby aj tie, s uplatnením ktorých je spojené začatie súdneho konania (alebo tiež iného zákonom upraveného konania) vrátane žalôb podľa II. hlavy piatej časti OSP (Rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov), na základe ktorých sa začína konanie pred všeobecným súdom.

Súčasťou konštantnej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, neznamená jeho samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (IV. ÚS 177/05).

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon. Podľa § 7 ods. 2 OSP v občianskom súdnom konaní súdy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány.

Podľa § 244 ods. 1 OSP v správnom súdnictve súdy preskúmajú na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa ustanovenia § 244 ods. 2 OSP v správnom súdnictve súdy preskúmajú zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy.

Podľa § 247 ods. 1 OSP sa podľa ustanovení tejto hlavy (II. hlavy piatej časti OSP, pozn.) postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická osoba alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Ústavný súd v nadväznosti na uvedené pripomína, že vyčerpanie zákonných procesných prostriedkov posudzuje predovšetkým z hľadiska procesného, a nie obsahového.

Z uvedeného možno vyvodit', že sťažovatelia mohli a mali využiť právny prostriedok na uplatnenie ochrany svojich základných práv v systéme všeobecných súdov, čo, ako uvádzajú v sťažnosti, aj urobili, avšak bez toho, aby vyčkali na rozhodnutie o ich žalobe, podali súčasne aj sťažnosť ústavnému súdu.

Právomoc všeobecného súdu poskytnúť sťažovateľom ochranu pred namietaným zásahom do ich základných práv v danej veci vylučuje právomoc ústavného súdu na meritórne prerokovanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a podanie sťažnosti ústavnému súdu treba považovať za predčasné. Samotné podanie sťažnosti pred právoplatným rozhodnutím o zároveň podanej žalobe všeobecnému súdu nemožno považovať za vyčerpanie všetkých prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľom na ochranu ich práv poskytuje.

Pokiaľ by ústavný súd v tejto fáze sťažnosť vecne prerokoval a rozhodol o nej, znamenalo by to zásah do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a zakladalo by to rozpor s princípom právnej istoty, keďže by došlo k ústavne neakceptovateľnému stavu, keď by o rovnakej veci rozhodovali paralelne dva orgány súdneho typu (IV. ÚS 146/08 tiež IV. ÚS 15/09 atď.) a v dôsledku toho by mohlo dôjsť k vydaniu dvoch rozdielnych rozhodnutí. V danom prípade skutočnosť, že vo veci je príslušný rozhodovať všeobecný súd, uznávajú aj sťažovatelia, čo vyplýva jednak z ich argumentácie v sťažnosti, ale aj z toho, že podali žalobu príslušnému všeobecnému súdu, ktorou sa domáhajú preskúmania zákonnosti postupu ministerstva vo veci posudzovania vplyvov Vodného diela

S. na životné prostredie, teda v tej istej veci, ktorej sa týka ich sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy doručená ústavnému súdu.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že pokiaľ je možná a dostupná účinná právna ochrana základných práv a slobôd sťažovateľov v správnom súdnictve, je vylúčená právomoc ústavného súdu na konanie v danej veci. Preto bolo potrebné sťažnosť sťažovateľov odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou o ďalších otázkach požadovaných sťažovateľmi už nerozhodoval (napr. I. ÚS 143/05).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. apríla 2010